

Johannesburg Zirvesi ve 6. Çin - Afrika İşbirliği Forumu

Çin ile Afrika arasındaki ilişkilerin geçmişi 15. yüzyıla kadar uzanırken, Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulmasının ardından 1956 yılında Afrika ile diplomatik ilişkiler tesis edilmiştir. Günümüzde Çin'in Afrika'daki hızlı yükselişi, tüm dünya kamuoyu tarafından dikkatle takip edilen konular arasında yer almaktadır.

2000 yılında oluşturulan Çin - Afrika İşbirliği Forumu'nu (FOCAC), ilişkilere yön veren başlıca platform şeklinde tanımlamak mümkündür. Söz konusu platform sayesinde, 15 yıllık süre zarfında taraflar arasındaki ticaret hacmi 10,5 milyar dolardan 220 milyar dolara ulaşmıştır. FOCAC, yatırımlar üzerinde de olumlu etkiler yaratmış ve aynı süreçte Çin'in kıtada 500 milyon dolar seviyesindeki yatırımları 30 milyar doları bulmuştur. Hâlihazırda 3000'in üzerinde Çinli şirket, Afrika'da faaliyet göstermektedir. Söz konusu ortaklık Çin'in ekonomik büyümesine ivme kazandırırken, Afrika'nın büyümesini de desteklemektedir. Yakın bir dönemde kurulan BRICS ise Çin'in Afrika'daki etkinliğini pekiştiren bir başka işbirliği platformudur. Zira Güney Afrika Cumhuriyeti'nin bu oluşuma dâhil edilmesi, Çin'in Afrika stratejisinin bir sonucudur.



Geçtiğimiz günlerde Çin ile 50 Afrika ülkesinden devlet adamlarının katılımları sonucunda icra edilen Johannesburg Zirvesi, 2006 yılındaki Pekin Zirvesi'nin ardından Çin ile Afrika arasındaki ikinci zirve toplantısı olmuştur. Zirve ile birlikte icra edilen bakanlar düzeyindeki 6. FOCAC ise öncekilerden farklı olarak ilk kez bir Afrika ülkesinin ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir. 6. FOCAC, aynı zamanda Çin Devlet Başkanlığı görevini Hu Jintao'dan devralan Xi Jinping'in Afrika ile ilk zirve toplantısı olarak kayıtlara geçmiştir. Jinping, zirve sırasında Afrika ülkelerine 60 milyar dolarlık bir kredi desteği sağlayacaklarını duyurmuştur.

Zirve ve İşbirliği Forumu'nun sonunda kabul edilen Johannesburg Deklarasyonu ve Eylem Planı, Çin - Afrika ilişkilerinin gelişimine kılavuzluk ederek gelecek üç yıla yön verecek yol haritaları olacaktır. Etkinlik, liderler tarafından Çin - Afrika ilişkilerinin seviyesini yükselten tarihi bir gelişme olarak yorumlanmıştır. Taraflar arasında bilhassa sanayileşme, tarım, altyapı, finans, ticaret ve yatırım, yoksulluğun azaltılması, sağlık, barış ve güvenlik gibi alanlarda işbirliği projelerinin desteklenmesi konularında mutabakata varılmıştır.

Zirve'ye paralel olarak Güney Afrika Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'nın ev sahipliğinde 3 Aralık'ta gerçekleştirilen İş Forumu, 2009 yılından bu yana Afrika'nın en büyük ticari ortağı olan Çin'in kıtadaki mevcut konumunu daha da güçlendirecek anlaşmalarla neticelenmiştir. Güney Afrika Ticaret ve Sanayi Bakanı Rob Davies, forum süresince toplam değeri 16,5 milyar olara ulaşan 25 anlaşma imzalandığını duyurmuştur. Söz konusu anlaşmalardan en büyük payı ise ev sahibi Güney Afrika almıştır.



Son dönemde Afrika'da rekabetin çitasını yükselten Çin, kıtayı en iyi analiz eden oyun kurucu ülke konumundadır. 2000 yılından bu yana Çin'in kendine özgü stratejilerini başarıyla uygulaması, sürdürülebilir Afrika politikası ve ulusal aktörleri arasındaki uyum sayesinde kıta ülkelerinin ihtiyaçlarını doğru analiz etmesi, kendi adına kazanımları

da beraberinde getirmektedir. Oldukça başarılı bir iletişim stratejisinin sonucu olarak Afrika, Çin'i ekonomik alanda küresel liderliğe yaklaştırmakta olan vazgeçilemez bir partner konumundadır. Bu gerçeğin farkında olan Afrika'nın da benzer bir yaklaşımla söz konusu ortaklıktan daha büyük kazanımlar elde etmesi mümkündür. Bu bağlamda, siyasi ortaklığın güçlendirilmesi sürecinde Afrika Birliği'nin, ekonomik ve ticari ilişkilerde ise Bölgesel Ekonomik Toplulukların uygulayacakları doğru stratejiler, Afrika'nın gelişimine daha hızlı bir ivme kazandıracaktır.

Ufuk Tepebaş
Basel Üniversitesi Afrika Çalışmaları Merkezi